

Januari 1946

P A C O kaj J U S P E C O
 Orgaan der E° beweging - BRUGGE.
 Prezidanto: Drs F. ROOSE, J. & M. Sabbestraat 12, Brugge.
 Sekretariejo: ROOSE-DE KERSGLETER, J. & M. Sabbestraat 12, Brugge.
 Propagando: MAERTENS G., Nieuwstraat 54, Assebroek.
 Poŝtkonto: 291429 Maertens Gr. Assebroek.

Een uitspraak van President Truman
en een commentaar van ons.

Op 14 Oktober ll. verscheen in de "New-York Times Magazine" een interview met de voorzitter der Ver. Staten van Amerika.

Op de vraag hoe de naties konden er toe gebracht worden nauwer samen te sluiten -naar een gevleugeld woord van president Roosevelt, roemvoller gedachtenis: "naar de vereeniging der naties!"- antwoordde hij: "Zij moeten mekaar beter leeren kennen. Ieder land heeft zijn eigen problemen, en iets wat belangrijk schijnt voor het eene land kan zonder belang zijn voor een ander. Afkeer en achterdocht komen meestal voort uit het feit dat men den andere niet verstaat. Leeren andere naties te kennen en hun betrachting om ons te leeren kennen is noodzakelijk voor internationale vriendschap en samenwerking.

Een van de hoofdbeletsels die in den weg staan is het verschil in taal. En hoe meer twee talen verschillen, destegroeter is het beletsel. De variatie in de beteekenis der woorden leidt tot verwarring. Het is moeilijk samenspraken te houden door middel van vertalers want al weze de vertaling nog letterlijk, de bedoelde meeningen kunnen niettemin ook zonder opzet verwrongen worden." Totdaar president Truman.

Wij gelooven bijna niet dat sinds Dr. Zamenhof het probleem zoo klaar geformuleerd werd als hier. Men zou daar misschien mogen uit besluiten dat Truman een even duidelijk inzicht heeft in de moeilijkheid als onze majstro; en dat hij gevolgentlijk inziet dat dit een der allergrootste nooden is van het mensdom.

Prachtig. Hadden alle staatslieden maar ditzelfde inzicht. Misschien komt het wel. Want het aantal gelijkaardige uitspraken van de staatslieden in de laatste tijd, is verbazingwekkend gestegen. En nu de oplossing.

Verscheidene bijeenkomsten van gezaghebbende personen, o.a. van meerdere ministers van onderwijs, sneden reeds het probleem aan doch gingen uiteen zonder maar één stap in de goede richting gezet te hebben. Geen begin van oplossing werd gevonden omdat zij een nationale taal voorstonden als internationale hulptaal. Welnu in de huidige omstandigheden is zoiets volstrekt uitgesloten. Want een nationale taal zou moeten opgedrongen worden en er is momenteel geen natie die een zoo overweldigende invloed en macht heeft dat zij al de andere naties daartoe zou kunnen bewegen. Op een zeker oogenblik o, de geschiedenis van de oudheid was Assyré zoo machtig dat ook Egypte en de andere rijkdn het Assyrisch als internationale hulptaal moesten aanvaarden. Een dergelijke almachtige natie kennen wij nu niet. Moest dat wel het geval zijn dan zouden wij nog niet de ideale oplossing van het probleem hebben. Want die nationale taal zou voor veel verafgelegen volkeren steeds zeer moeilijk blijven en ook zou er steeds actie tegen zijn. Doch nu is het geheel uitgesloten, dat bvb. Rusland of Frankrijk het Engelsch als eenige internationale taal aanzien. Welke herrie is er niet geweest toen er spraak was, even vóór de conferentie van San Francisco, dat het Fransch niet zou aangenomen worden. Zij kunnen niet anders dan meerdere nationale talen aannemen... En het probleem blijft bestaan, gansch en geheel. Daarom zal de wereldhulptaal het Esperanto zijn of zal niet zijn. Er is geen keus.

Ondertusschen is er van uit de angelsaksische landen sterk propaganda gevoerd geweest voor het Engelsch of voor een zoogenaamde vereenvoudiging ervan, het Basic-Engelsch.

Welnu hetzelfde Nov.-Dec.Nr van "American Esperantist" waaruit wij de mededeeling omtrent president Truman halen, laat ons weten dat de proeven met Basic-English in de Handelsschool te Bern (school onder leiding van Dr Leo Schermann) zoo ontgoochelend uitgelopen zijn dat die taal eenvoudig uit het programma geschrapt werd. Het werd vervangen door Esperanto!

Esperantisten! Wij zijn in bezit van de oplossing. Vertel aan zooveelen als gij maar kunt wat de ervaring aan president Truman geleerd heeft, vertel hen de mislukkingen van elke taalimperialistische poging en toon aan hen de geweldige verspreiding van Esperanto.

Drs. F. Roose.

Paĝo de la Esperanto-Movado.

"Irlando Vokas" estas dumonata bulteno por konatigi en la eksterlando Irlandon. La celo estas certe laŭdinda sed post unu jaro da legado en la nomita revuo, oni ne scias multe pri tiu lando. La multaj informoj ne ĉiuj interesas nin. Tro da spaco oni dediĉas al faktoj kiel ekz. la alveno de nova belga ambasadoro grafo Jacques de Laloing. Ĉu la redakcio ne kapablas verki artikolojn pri la historio, la geografio, la literaturo de Irlando k.t.p. ?

La Nov.-Dec. numero de "American Esperantist", la plej bona E° gazeto nuntempe, alportas denove interesajn artikolojn de eminentaj kleruloj kiel Dr.W.Solzbacher, José Martel k.a. Ĝi estas revuo kiun oni povas doni en la manoj de intelektuloj. Ili ne levigos ŝultrojn kiel ili certe farus por multaj aliaj gazetoj.

Finfine aperis "post longa dormado" la unua numero de "Belga Esperantisto". Ni ne tute akordiĝas kun la ĉefartikolo. "Dum la tuta milito nia movado fakte stagnis" konstatas tiuj kiuj la unuaj ĉesis la laboron kaj kiuj la lastaj rekomencis ĝin. Ili certe havis ĝis nun sufiĉe da tempo por informiĝi ke en kaj eksterlande kelkaj esperantistoj laboris ankaŭ dum la malamika okupado. Per neniu vorto ili mencias tion. Ni esperas ke povos okazi fruktodona kunlaborado inter belga- kaj la Flandra ligoj. Ke do ili multe pli lernis ol tiu terura milito al niaj revenintaj politikistoj. Ni memoras ankoraŭ ke antaŭ la milito la belga ligo, sen ia ajn kompreno je la tiama situacio kaj je la animstato de mil kaj mil da Flandroj, kontraŭagadis la Flandran ligon, malhelpis ĝian aliĝon al la universala ligo, taksis ĝin kiel politikan fakan asocion k.t.p.

Tiutempe ni jam atentigis pri la fakto ke ankaŭ la agadon de belga ligo oni povis taksi kiel politikan kaj ni memorigis en la Aprila 1945 numero de "Paco kaj Justeco" kiamaniere plej efike eviti la rokon "politiko". Ni tute ne havis la iluzion ke ili kredas nin. Sed kion ili diros nun pri sia nepolitika sinteno ? Ilia honora prezidanto estas ja la reĝo Leopold III. Ili tamen ne kredu ke ni volas daŭrigi la antaŭmilitajn disputadojn. Feliĉe, tio estas for. Ni volas doni la manon. Kaj ni bonvenigas "Belga Esperantisto". Sur iliaj ŝultroj kuŝos la pez ŝarĝo konvinki la valonan parton de la lando por nia E° movado. Ni sincere konfesas ke ni ne ŝatus havi tiun taskon. Valonujo neniam montris ian ajn intereson por E°. Kaj ni opinias ke estos la "Valona movado" kiu okupos la plej agemajn elementojn, ĝuste kiel ĉe ni la plej idealistaj personoj laboregis en la "Flandra movado". Kun tiu diferenco ke tre multaj el la "Flandra movado" estis Eùrope aŭ eĉ universale direktitaj, laŭ la parolo de A.Vermeulen "Estu Eùropano por esti Flandro"; dum ke tiuj el la Valona movado estas preskaŭ ekskluzive France direktitaj.

Intertempe Belga Ligo efektivigos tre bonan ideon. Ĝi sendos peton pri aprobo de Esperanto al ĉiuj kandidatoj-deputitoj je la venonta reelektado de la parlamento. Poste ĝi verŝajne publikigos liston de respondoj.

Nia sekretario ensendis ĝia korekta. Finoj M.Th. Roose kaj G. Mallet havas unua eraron. Gilbert Bruyneel havas du erarojn.

La konkurso daŭrigas. Proksiman fojon ni publikigos tre belan krucvortenigmon, verkita speciale por nia revuo, de nia sekretario : Roger Iserentant.

LUISTER NAAR DIE STEM !

Bij de heropening der universiteit te Leiden op 5/X/45 sprak de deken der faculteit Dr C. de Boer, professor in de Romaansche philologie, voor de faculteit van wijsbegeerte. Hij zei o.m. Terzijden van deze innerlijke vraagstukken van de faculteit, bestaan er ook andere die weliswaar niet tot onze bediening behoren maar voor dewelke onze leden, docenten en studenten zich toch min of meer moeten interesseeren. Bijvb. het dispuut over de nieuwe ortographe of dit aangaande Esperanto. Twee problemen in verband waarmede zich ontzettend veel geknoei voordoet, en die volstrekt niet zoo gemakkelijk zijn als zij wel schijnen aan sommigen. Voor de beide problemen komt wel een beetje begrip over het wezen van een taal van pas, alhoewel in deze zaak taalkundigen niet het laatste woord moeten hebben. Ter oorzake van een zoo juist verschenen publicatie wensch ik er uw aandacht op te vestigen dat een levende taal, dus de taal van een zeker volk, nooit eenige kans kan hebben om algemeen als wereldtaal aanyaard te worden, hoeveel miljoenen ook deze taal spreken en hoe verspreid deze taal op de aardbol ook weze. Zoo vriendschappelijk zijn de internationale betrekkingen nog niet. Een internationale taal zal nooit iets anders kunnen zijn dan een kunstmatige taal en in dit verband heeft Esperanto reeds bewezen vele van de daartoe noodzakelijke eigenschappen te bezitten.

Weer een gezaghebbend persoon en intellektueel die getuigt voor Esperanto. Na reeds zooveel andere, zou dit, samen met het interview van president Truman, niet het eerste zijn wat zou mogen gehoord worden op de vergadering van de Organisatie der Vereenigde Volkeren te Londen ? Doch wij weten het : deze heerschappen hebben in hun jachtig leven geen tijd, geen geloof... en velen hebben niet eens de goede wil. Want dit is wel merkwaardig in deze tijd : dat van vele vraagstukken een evidente en afdoende oplossing bestaat en dat het toch niet die oplossing is die men grijpt. Die heerschappen zijn per slot van rekening geen sterke persoonlijkheden, zij zijn gebonden aan een keten van vooroordeelen, gebruiken. Zij denken niet logisch na, zij zijn niet consequent. En zij beginnen niet bij zich zelf. Zij zijn niet een gandi die proklameert dat alles moet opgelost worden volgens ethische beginselen en die zelf dan tegen heel de wereld in zich aan die moreele beginselen houdt. Neen, het zijn machtsverhoudingen die moeten geregeld worden. En eerst moet een prezident verkozen worden, wat dan al dadelijk moeilijkheden uitlokt. En dan gaan ze dagen of weken op zoek naar een sekretaris. Ondertusschen hebben enkelen een krachtig protest laten hooren en enkele anderen hebben de geachte vergadering op enkele belangrijke en dringende punten gewezen. Ach Dickens, wat hebt gij toch goed onze menschheid beschreven. En ondertusschen snelt de tijd voorbij en de zaak, de groote zaak is inderdaad dringend. En er ontstaat gelach over het gepresteerde werk en niemand gelooft er nog in. En andere problemen snellen aan en loopen de geachte vergadering voorbij en vooruit. En er is niets bereikt.

De Esperantisten mogen niet willen tot deze kategorie behoren. Hoogstens mogen zij er hun vermaak in nemen eens de rapporten te lezen. Maar zij mogen ook niet behoren tot de kategorie der nietsdoeners. Zij moeten de groeiende beweging der Esperantisten

